

Vem har rätt i Tyskland?

Striden mellan regeringen och den socialdemokratiska oppositionen i Tyskland har aldrig varit skarpare än nu. Den gäller ett problem som vi alla har att ta ställning till, även om detta problem är särskilt invecklat och särskilt tillspetsat i Tyskland. Regeringens position byggs, sägs det ofta, på en kompromiss eller en köpslagan. Västtyskland skall bli självständigt, men samtidigt skall det inlemmas i västerns försvar. Medverkan i det gemensamma försvaret kan betraktas som det pris för vilket självständigheten förvärfvas. Men regeringen Adenauer ser det inte så, det framgår med all tydlighet av dess deklamationer. Anslutningen till västerns försvar framstår som ett värde i och för sig. Därigenom garanteras, först och främst, Västtysklands trygghet så långt detta är möjligt. Hur går det då med Tysklands enande, med

återföreningen av de båda zonererna? Det är uppenbart att regeringen inte räknar med något sådant inom en nära framtid. Vagt och allmänt hänvisas till att demokratiernas ökade styrka i framtiden skall göra enhetsverket möjligt — väl att märka utan krig.

Socialdemokraterna förklarar däremot att anslutningen väster ut minskar utsikterna att nå det enda väsentliga: den tyska enheten. Man antyder i skilda formuleringar att förhandlingar mellan öst och väst, vid vilka både Tysklands framtida utrikes- och försvarspolitik och östzonens frigivande kan begagnas som bytesmedel, möjligen skulle leda till enhetens återställande. Om däremot, som regeringen vill, Västtyskland redan är engagerat i västalliansen då enhetsfrågan tas upp, finns ingen förhoppning om ryska eftergifter i den frågan: Västtyskland har intet pris att betala. Tanken, den sällan klart angivna tanken, är att enheten kanske kan vinnas om det enade Tyskland blir neutralt och inte upplåter sitt område till militära styrkor från vare sig öst eller väst.

Oppositionens linje sägs ofta vara dikterad av nationalism. Det ligger säkert en del i den kritiken. Dels så att socialdemokratin — varnad av erfarenheterna från Weimarrepublikens tid — efter det andra världskriget vill besegra nationalismen genom att ta dess papper i sin tjänst. Dels så, och här kommer vi till något mera konkret, att ett förverkligande av partiets utrikesprogram skulle kunna ge Tyskland en ny politisk högkonjunktur: ett enat och mäktigt Tyskland kunde i vissa fall spela ut öst mot väst och väst mot öst. Men socialdemokraternas krav är säkerligen betingade också helt enkelt av tron att den enhet som alla önskar verkligen snart skulle kunna vinnas på denna väg, medan man på regeringsidan säger att vägen är ofarbar, att oppositionslinjen är en ren illusionspolitik. Det är detta relativt begränsade problem som här skall diskuteras.

Gör man det tankeexperimentet att proceduren i fråga om fria val och de båda zonerernas återförening slutförts, kan det synas som om resultatet bleve av ungefär samma innebörd för väst och öst. En väldig friktionsyta avlägsnades om ett neutralt Tyskland upprättades; västern fick visserligen dra tillbaka sina trupper och försvarslinjer — vilket skulle göra det svårare att värja det återstående Västeuropa — men i huvudsak kunde detta anses kompenseras genom att de ryska divisionerna flyttades öster ut och genom att riskerna för intermezzon ägnade att utlösa ett allmänt krig minskades. Men vid något längre driven reflexion är det tydligt att ett enat Tyskland skulle innebära ett nederlag för Ryssland, ett nederlag så stort och kanske så avgörande att de

ryska förslagen om fria val och återförening inte kan betraktas som annat än spegelfäktari.

Orsaken här till är uppenbar. Ett fritt land är ett antikommunistiskt land, ett antiryskt land. Var och en vet att de övertygade kommunisterna i östzonen utgör några få procent av befolkningen; en talesman för diktaturpartiet beräknade häromdagen antalet till 20 procent, och då kan man vara säker på att han räknade in även de många som av feighet och opportunism låtsas vara övertygade kommunister. Ett fritt och enat Tyskland bleve utan allt tvivel den ojämförligt klarast antikommunistiska storstaten på kontinenten just därför att tyskarna konkret och handgripligt lärt känna vad kommunistiskt välde är. Vare sig detta Tyskland från början förklarade sig neutralt eller inte, vare sig det utlovade en stark begränsning av rustningarna eller inte — så bleve det i praktiken en potentiell och betydelsefull bundsförvant till västern. På sin höjd kunde ryssarna hoppas att detta Tyskland skulle följa samma politik som Sverige — och en sådan politik är för Ryssland inte tillräckligt betryggande, eftersom de vet att vid ett val i ett stort krig anslutning till västern är den enda tänkbara vägen.

Kort sagt: ett enat Tyskland innebure för det ryska tyranniet att en stor provins med 18 miljoner invånare — under po-

lisstatens piska användbara till nästan vad som helst — skulle övergå till motståndarnas läger och stärka den demokratiska frontlinjen. Men därmed skulle också följa stora och obereknliga risker i de andra satellitstaterna. Hoppet om frihet och därmed viljan till motstånd skulle stärkas i Polen, Tjeckoslovakien, Ungern och alla de andra undertryckta och pinade länderna — liksom detta hopp och denna vilja stärktes i Norge, Danmark och andra stater vid segerrapporterna från London, Washington och Moskva 1943 och 1944. Det behövs — därom lär alla iakttagare vara ense — åtminstone ett par årtionden även av så hänsynslös propaganda och terror som den ryska för att göra själarna likriktade; ännu är hatet mot kommunismen förhärskande i alla de under och efter världskriget underkuva-

de folken. Det sagda är tillräckligt för att visa hur osannolikt, ja, hur otroligt det är att Ryssland skulle gå med på att i reell mening verkställa de förslag som den ryska statsledningen kastat fram för att hindra Västtysklands anslutning till västern. Men här till kommer problemet om hur fria val och återförening tekniskt skulle kunna genomföras. Tänker man igenom detta problem, framstår den tyska oppositionens linje som än mer verklighetsfrämmande.